

Vergaderjaar 2010–2011

26 448

Structuur van de uitvoering werk en inkomen (SUWI)

Nr. 461

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 april 2011

In mijn brief van 22 november 2010 (TK 26 448, nr. 445) heb ik toegezegd u te informeren over de voortgang van het overleg met UWV, VNG en Divosa over verbetering in de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met meervoudige problemen (mensen die bijvoorbeeld niet alleen werkloos zijn, maar tevens schulden, geen huisvesting of gezondheidsproblemen hebben). Het overleg gaat met name over de samenwerking tussen professionals, het bevorderen van kennisuitwisseling van goede methodieken en het inzichtelijk maken van de maatschappelijke baten en lasten van interventies bij meervoudige problemen.

Ik hecht eraan te melden dat de dienstverlening van gemeenten en UWV plaatsvindt in een zich veranderende (uitvoerings-)omgeving met een aantal forse beleidswijzigingen, die voortvloeien uit het Regeerakkoord en uit de noodzaak om de overheid kleiner en de overheidsfinanciën gezond te maken.

Het resultaat van het overleg tot nu toe

Deze brief geeft een momentopname weer. Het overleg verloopt constructief. Met Divosa, VNG en UWV is nagegaan welke initiatieven er thans lopen om de knelpunten in de dienstverlening aan cliënten met multiproblematiek op te lossen en waar ruimte zit voor verbetering van de dienstverlening. Uitgangspunt is dat UWV, gemeenten en andere uitvoeringsinstanties op leefgebieden zoals zorg, welzijn, onderwijs, wonen, integratie, etc. verantwoordelijk zijn voor de efficiënte en effectieve aanpak van multiproblematiek. Preventie is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Het Rijk wil, waar nodig, de uitvoering ondersteunen zonder de wijze van uitvoering voor te schrijven.

Samen met UWV, VNG en Divosa constateer ik dat in de dienstverlening aan cliënten met multiproblemen in de afgelopen jaren veel geëxperimenteerd en ontwikkeld is. We zijn het er over eens dat nu vooral de stap moet worden gezet van «oogsten» uit de experimenten naar borging in reguliere dienstverlening.

Lopende initiatieven van UWV

De arbeidsdeskundigen en werkcoaches WW hebben specifieke trainingen gevolgd om taalproblemen, schuldenproblematiek en laaggeletterdheid te onderkennen en de cliënt daarop door te verwijzen. De samenwerking met professionals in andere leefgebieden is verbeterd zoals bijvoorbeeld binnen de Wajong-netwerken tussen UWV Werkbedrijf en onderwijsprofessionals in het speciaal onderwijs. Hierdoor is het Werkbedrijf in staat is jongeren te plaatsen bij werkgevers voorafgaand aan instroom in de nieuwe Wajong.

Voornemens van UWV

De dienstverlening van UWV Werkbedrijf zal, voortvloeiend uit de aangekondigde nieuwe opzet van het Werkbedrijf, overwegend digitaal plaatsvinden. Voor een beperkt deel van de cliënten blijft face to face contact mogelijk. UWV zal in het kader van zijn signalerende en doorverwijzende rol ook in de nieuwe opzet met gemeenten werkafspraken blijven maken.

UWV besteedt aandacht aan de ontwikkeling van re-integratiemethodieken die de zelfregie en eigen verantwoordelijkheid van de cliënt vergroten. In samenwerking met de verzekeringsarts wordt het sociale/medische netwerk rond de cliënt (familie, huisarts en specialisten) versterkt. De Persoonsverkenner, een recent door UWV ontwikkeld instrument, voorspelt op basis van harde en zachte kenmerken van de klant de kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid. UWV gaat na of de Persoonverkenner geschikt te maken is om problemen op andere leefgebieden te signaleren, opdat tijdig naar andere dienstverleners doorverwezen kan worden. Het instrument is ontwikkeld voor WW-ers; UWV beziet of het aangepast kan worden voor cliënten met een arbeidshandicap.

Gezamenlijk initiatief UWV en G4, financieel ondersteund door SZW

Het project Fit 4 Work is een initiatief van UWV, de sociale diensten en GGD-en in de G-4. In dit project gaat het om mensen in een uitkering met een negatieve gezondheidsbeleving in combinatie met werkloosheid, psychische en sociale problemen. Het project, dat SZW financieel ondersteunt, moet een nieuwe *evidence-based* methodiek voor werkhervatting opleveren, die na afloop (2014) ook beschikbaar is voor andere partijen, zoals gemeenten buiten de G-4.

Lopende initiatieven van gemeenten

Een aantal gemeenten heeft geëxperimenteerd met aanpakken om mensen met multiproblemen slagvaardiger en efficiënter te ondersteunen (Arnhem, Enschede, Leeuwarden). De VNG ondersteunt 12 pilotgemeenten met het WMO project «De Kanteling» waarin een nieuwe manier van werken ontwikkeld wordt ten behoeve van mensen met een beperking. Het gaat daarbij om een omslag te maken van «claimdenken» naar «probleemoplossend denken». Een overzicht van alle tot nu toe bewezen interventies voor verschillende doelgroepen met meervoudige problemen is te vinden op de Divosa site www.interventiesnaarwerk.nl.

De VNG heeft op zich genomen om het concept «Mens centraal» verder te ontwikkelen en het gebruik ervan te stimuleren. Met Mens Centraal weten verschillende dienstverleners welke dienstverlening een cliënt ontvangt en wat de resultaten daarvan zijn. Ongeveer 52 gemeenten werken al hiermee en meer gemeenten hebben interesse hierin.

Divosa en VNG vinden een verdere professionalisering van de uitvoering van groot belang. Zij willen dat het vak van de ca. 5 000 klant- of casemanagers verder ontwikkeld wordt naar dat van een brede professional, die in staat is om consequenter gebruik te maken van bewezen effectieve instrumenten en werkwijzen en die beter kan inspelen op de motivatie en behoefte van klanten. Divosa heeft daarom een programma vakmanschap en een platform professionalisering opgezet.

Voornemens van VNG en Divosa

VNG en Divosa zullen zich richten op het verzamelen en verspreiden van evidence-based methodieken onder gemeenten die bijdragen aan het vergroten van de effectiviteit van interventies voor participatie en re-integratie.

Zij investeren in het verder ontwikkelen van de Participatieladder. Dit is een instrument waarmee het participatieniveau van de cliënt (met of zonder meervoudige problemen) kan worden vastgesteld. De Participatieladder kan zowel gebruikt worden om het effect van interventies bij multiproblematiek zichtbaar te maken (heeft iemand een stap gezet op de ladder naar de arbeidsmarkt) als ook als hulpmiddel voor de communicatie tussen sectoren (typering van cliënten).

De VNG wil het gebruik van Mens Centraal verder bevorderen, omdat het op basis van lokaal maatwerk de samenwerking tussen organisaties bevordert. VNG streeft er naar het aantal gebruikers dusdanig uit te breiden dat onderhoud en ontwikkeling uit bijdragen van deelnemende gemeenten gefinancierd kan worden.

Voornemens van SZW

Het Rijk heeft een ondersteunende en faciliterende rol ten opzichte van de uitvoering. SZW zal deze rol als volgt vormgeven:

- Waar nodig zal SZW ondersteuning bieden aan de platformfunctie van VNG en Divosa zowel gericht op kennis verspreiden van methodieken als ook gericht op de professionalisering van de uitvoering;
- Waar nodig zal SZW samen met de andere departementen bevorderen dat kennisinstituten meer gaan samenwerken bij verzamelen en verspreiden van goede evidence based interventies bij multiproblematiek. De beoogde opbrengsten van de betere samenwerking zijn dat er geleerd wordt van oplossingen uit andere sectoren voor gelijksoortige problemen, dat er in een groter bereik systematisch goede methodieken worden verzameld en onder een grotere groep professionals worden verspreid.
- SZW zal de VNG vragen aan te geven welke concrete belemmeringen professionals in wet- en regelgeving ervaren en zal vervolgens nagaan met andere departementen welke acties nodig zijn om de aansluiting tussen wet- en regelgeving in meerdere sectoren te verbeteren en de bureaucratie in te dammen;
- SZW zal samen met BZK actie ondernemen om het gebruik van instrumenten voor maatschappelijke kosten en baten analyses (MKBA) te stimuleren. Een MKBA dient niet alleen inzichtelijk te maken hoe kosten en baten verdeeld worden bij de aanpak van multiproblematiek, maar dient ook om het proces van samenwerking te bevorderen.

Ik zet het overleg met de uitvoering over bovenstaande punten voort. SZW is ook met andere departementen in overleg over de aanpak van

multiproblematiek. Zoals eerder toegezegd zal ik u hierover later dit jaar nader informeren.

Tot slot, multiproblematiek heeft betrekking op complexe en weerbarstige situaties. De samenleving en de overheid zijn niet in staat alle problemen op te lossen. Ook van professionals moet niet het onmogelijke verwacht worden. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij de burger zelf en bij hun sociale netwerk. Ik ben ervan overtuigd dat door de verbeterde dienstverlening van de uitvoering mensen met meervoudige problemen meer zullen participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
P. de Krom